

Kína Afrikára kacsint

Tarrósy István

Nem új keletű a sino–afrikai együttműködés gondolata, hiszen az 1955-ös bandungi konferencia óta, amely az akkori bipoláris világban a harmadik világbeli országok számára nagy jelentőséggel bíró el nem kötelezettek mozgalmát (Non-Aligned Movement – NAM) indította útjára, számos platform és szerveződés szolgálja a kapcsolatok fejlesztését. Ezek közül a Kína–Afrika Együttműködési Fórumot (angol rövidítéssel CACF) 2000-ben keltette életre Kína és több afrikai ország az „egyenlő tárgyalási feltételek, az egymás jobb megértése, a konszenzusra való törekvés, a barátság erősítése és az együttműködés széles körű előmozdítása” érdekében, mindvégig szem előtt tartva a gazdasági globalizáció okozta megváltozott nemzetközi kapcsolatok új rendszerét.

Az együttműködés mindkét fél számára előnyökkel jár: Kína mint a világ legdinamikusabban fejlődő gazdasága egyre több nyersanyagot (főként olajat és érceket) igényel az évi 7-9%-os növekedési ráta fenntartásához – ezt afrikai partnereitől megkaphatja; Afrika, amely a világ legszegényebb országai közül többet is kontinensen tudhat, hosszú távú támogatókra, de még inkább befektetőkre vágyik a gazdasági fej-

lődés és a vele járó társadalmi változások megindításához – ebben Kína baráti „közlekedése” különféle konstrukciókat rejt magában. Ráadásul, szemben a nemzetközi szervezetek, így a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és a Világbank filozófiájával, Kína nem diktál és nem köti meg, hogy az adott támogatást, kereskedelmi együttműködést vagy befektetést az afrikai országokra erőltetett ún. „strukturális alkalmazkodási program” (SAP) megvalósulásának függvényében biztosítja. Ugyan az elmúlt években változni látszik az említett szervezetek fejlődő országok irányába kifejtett politikája, Kína és Afrika több évtizedes „békés egymás mellett élése” és Bandung hagyatéka lényegesen stabilabb alapokat jelölt ki a lehetőségek megsokszorozásához. A két- és többoldalú kapcsolatok fejlesztésén túlmenően azonban, ahogyan Josef Purnama Widyatmadja a *The Jakarta Post* 2005. április 6-i számában, a „Bandung szelleme” (The Spirit of Bandung) című írásában fogalmazott, „Ázsia és Afrika szövetségének az igazságos[abb] nemzetközi rend előmozdításában van szerepe ... ez pedig főként saját belső erejétől, egységétől és kohéziójától függ.”

A CACF egyértelműen pozitív hatásai közül kiemelendő annak a 10,5 milliárd jü-annyi (mintegy 1,27 milliárd USD) adósságnak a nagyfokú csökkentése vagy teljes mértékű eltörlése, amely 31 afrikai országot érint a sino-afrikai rendszerben. Továbbá, a kínai kormány speciális alapok létrehozásával igyekszik ösztönözni a kínai befektetőket és kereskedőket. Amíg 2000-ben a Kína és Afrika közötti kereskedelem 10 milliárd amerikai dollár körül mozgott, addig 2003 első hét hónapjában 10,25 dollárnyit mutatott, és a volumen az elmúlt két esztendőben tovább nőtt. A *china.org.cn* hírportál által közzétett adatok szerint kínai befektetők ezidáig 602 céget alapítottak 49 afrikai országban (Afrika csaknem egészét lefedve) a kereskedelem, az ipar és a mezőgazdaság szektoraiban. Dél-Afrikából és a kelet-afrikai Ugandából pedig megjelentek az első befektetők Kína területén. 2005. augusztus 6-án a South Africa Michael Diamonds gyémántspezialista-cég (a legnagyobb a dél-afrikai piacon) megalapította első kínai irodáját, valamint azt a 13.000 négyzetméter alapterületű bázist, amely a *People's Daily Online* szerint Ázsia legnagyobb, integrált, a gyémántgyártás és értékesítés kultúráját legszélesebb körűen bemutatni képes központja. Mindezek mellett a tudástranszfer és a *know how* átadása tekintetében Kína évente majdnem kétezer ösztöndíjat ajánl fel afrikai fiataloknak, ezzel is támogatva a helyi szinteken induló fejlesztéseket, vállalkozásokat.

A Dél-Dél együttműködést nemzetközi és regionális léptékben is a fejlődő térségek több állama igyekszik megerősíteni. Például a 2000 októberében Pekingben megrende-

zett CACF miniszteri találkozón Csiang Cömin akkori kínai elnök kiemelte a sino-afrikai gazdasági és kereskedelmi együttműködés jelentőségét. A nemrég leköszönt tanzániai elnök, Benjamin William Mkapa pedig az egyenrangú konzultáción és konszenzuson nyugvó Dél-Dél kapcsolatokban Kína vezető szerepére utalva megerősítette, mennyire fontos a hosszú távú kínai szerepvállalás az afrikai kontinens számára.

Nem kétséges, hogy Kína egyre többet kacsint Afrika felé, és komoly stratégiai elképzeléseket fontolgat a világgazdaságban és a globális politikában betöltött helyének és szerepének fokozatos erősítése érdekében. A legutóbbi, a megalakulás óta második kínai-afrikai miniszteri szintű csúcstalálkozón elfogadott Addis Ababa-akcióterv 2004–2006 is e célt szolgálja, és pragmatikus projektszemlélettel segíti kibontani a kapcsolatok adta lehetőségeket. A terv eredményeit az idén Pekingben sorra kerülő harmadik csúcsertekezlet tekinti át és értékeli majd, de az az eddigi hivatalos kommunikációból kiderül, hogy a folytatás még intenzívebb lesz. És az sem kérdés, hogy a kínai-afrikai kapcsolatok sokat tartogatnak még a 21. század globális léptékű fejlődése számára is.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu weboldaltól